

Muistio

23.10.2025

VN/30589/2025

VN/30589/2025-OKM-1

Vapaasta sivistystyöstä annetun lain mukaisen koulutuksen yksikköhinnan laskeminen kansanopistoissa, valtakunnallisissa liikunnan koulutuskeskuksissa, kesäyliopistoissa ja opintokeskuksissa vuodelle 2026

Asian tausta

Vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) 11 §:n mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö määrää mm. kansanopistojen opiskelijaviikkojen, valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijavuorokausien sekä kesäyliopistojen ja opintokeskusten opetustuntien yksikköhinnat seuraavaa vuotta varten. Kansanopistojen opiskelijaviikon, liikunnan koulutuskeskusten opiskelijavuorokauden sekä kesäyliopistojen ja opintokeskusten opetustuntien yksikköhinta lasketaan kyseisille oppilaitosmuodoille vuosittain jakamalla yksikköhinnan määräämistä edeltänyttä vuotta edeltäneenä vuonna kustakin oppilaitosmuodon toiminnasta aiheutuneet käyttökustannukset oppilaitosten saman vuoden opiskelijaviikkojen, opiskelijavuorokausien tai opetustuntien määrällä. Yksikköhinnat määrätään varainhoitovuodelle arvioitun kustannustason mukaisiksi.

Vapaasta sivistystyöstä annetun lain 12 §:n mukaan kustannustason sekä toiminnan laajuuden ja laadun muutos otetaan yksikköhintoja laskettaessa huomioon noudattaen soveltuvin osin, mitä kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (618/2021) 19 §:n 2 momentissa ja 22 §:ssä säädetään.

Vapaasta sivistystyöstä annetun lain 11 b §:n mukaan yksikköhinnoista, joissa on huomioitu lain 12 §:ssä tarkoitettu kustannustason sekä toiminnan laajuuden ja laadun muutos, vähennetään kansanopiston opiskelijaviikon osalta 14,78 euroa, valtakunnallisen liikunnan koulutuskeskuksen opiskelijavuorokauden osalta 4,43 euroa, kesäyliopiston opetustunnin osalta 7,62 euroa ja opintokeskuksen opetustunnin osalta 5,76 euroa. Yksikköhintojen vähimmäistaso on kuitenkin kansanopistolla 297,48 euroa, valtakunnallisella liikunnan koulutuskeskuksella 88,20 euroa, kesäyliopistolla 156,94 euroa ja opintokeskuksella 107,19 euroa.

Vapaasta sivistystyöstä annetun lain 13 §:ssä määrätään yksikköhintoja laskettaessa huomiotta jätettävistä kustannuksista ja 13 a §:ssä arvonlisäveron huomioon ottamisesta yksityisen oppilaitoksen ylläpitäjän yksikköhinnassa.

Keskimääräiset yksikköhinnat vuodelle 2026

Vuoden 2026 keskimääräisiä yksikköhintoja koskeva laskelma perustuu vuoden 2023 toteutuneisiin käyttökustannuksiin. Laskelmassa on vuoden 2023 toteutuneista käyttökustannuksista vähennetty vapaasta sivistystyöstä annetun lain 13 §:n 3 momentin mukaisesti asianomaista toimintaa varten myönnettyjä valtionavustuksia vastaava euromäärä. Kansanopistojen, kesäyliopistojen ja opintokeskusten käyttökustannuksiin on 13 §:n 4 momentin mukaisesti luettu mukaan ylläpitäjien vapaan sivistystyön toimintaan liittyvät kirjanpidon mukaiset poistot.

Kansanopistojen, valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten, kesäyliopistojen ja opintokeskusten keskimääräisiin yksikköhintoihin tehtäisiin kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 19 §:n 2 momentissa tarkoitettu varainhoitovuodelle arvioitu kustannustason muutos voimassa olevan lain mukaisesti. Laskennan perusteena oleva valtiovarainministeriön ennuste peruspalvelujen hintaindeksin muutoksesta vuodelle 2026 on 3,5 prosenttia.

Alueellisten liikunnan koulutuskeskusten opiskelijapäivän yksikköhinta määrätään lain 11 §:n 3 momentin mukaan vuosittain valtion talousarviossa olevan määrärahan puitteissa. Tarkoitus on määrätä vuoden 2026 yksikköhinnaksi 16,60 euroa. Yhteensä alueellisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuus on 572 000 euroa.

Keskimääräiset yksikköhinnat vahvistettaisiin arvonlisäverottomina. Yksityisen ylläpitäjän osalta yksikköhintoja korotetaan siten, että korotus vastaa yksityisten oppilaitosten ylläpitäjien maksamien arvonlisäverojen osuutta yksityisille oppilaitosten ylläpitäjille kustakin oppilaitosmuodosta aiheutuneista arvonlisäverottomista kustannuksista. Opintokeskusten yksikköhinnat määrätään arvonlisäverollisina, koska kaikki 11 opintokeskusta ovat yksityisten yhteisöjen ylläpitämiä.

Keskimääräiset yksikköhinnat vahvistetaan euroina ja sentteinä, sentin tarkkuudella. Keskimääräisten yksikköhintojen perusteella opetus- ja kulttuuriministeriö määrää kansanopiston, liikunnan koulutuskeskusten, kesäyliopistojen ja opintokeskusten ylläpitäjille kunkin mainitun oppilaitosmuodon rahoituksen perusteena käytettävät yksikköhinnat. Kansanopistojen yksikköhintaan tehdään vapaasta sivistystyöstä annetun lain 11 §:n 2 momentin mukaiset korotukset. Valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten, kesäyliopistojen ja opintokeskusten yksikköhintaa ei porrasteta, vaan yksikköhinta on kaikille ylläpitäjille sama. Snellman-korkeakoulun rahoitus on lain 11 §:n 10 momentin mukaan sidottu kansanopistojen rahoitusperusteisiin.

Keskimääräisten yksikköhintojen laskentaperusteet käyvät tarkemmin ilmi liitteessä 2.

Taloudelliset vaikutukset

Talousarvioesityksen momentin 29.10.31 mukainen valtionosuus kansanopistoille on 52 898 000 euroa, kesäyliopistoille 4 056 000 euroa ja opintokeskuksille 15 296 000 euroa. Lisäksi momentilta osoitetaan näille oppilaitosmuodoille sekä kansalaisopistoille maahanmuuttajien kotoutumiskoulutukseen 12 330 000 euroa. Momentin 29.90.30 mukaan valtakunnallisten liikunnan koulutuskeskusten valtionosuus on talousarvioesityksessä yhteensä 21 578 000 euroa.

Määrärahojen mitoituksessa on otettu huomioon liitteen 2 mukaisesti laskettujen yksikköhintojen lisäksi yksityisten ylläpitäjien arvonlisäveron osuus. Liitteessä 2 esitetyt yksikköhinnat on laskettu opintokeskuksia lukuun ottamatta arvonlisäverottomina.